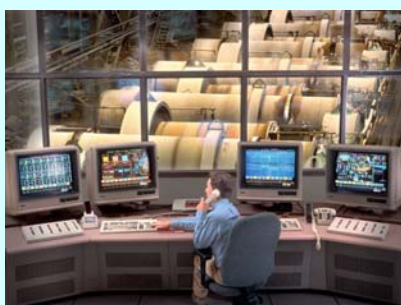

..... **Цахилгаан, түүний хэрэглээ**

Б. Бат-Отгон © 2013 Улаанбаатар

Цахилгаан эрчим хүч

Аж үйлдвэр

Харилцаа холбоо

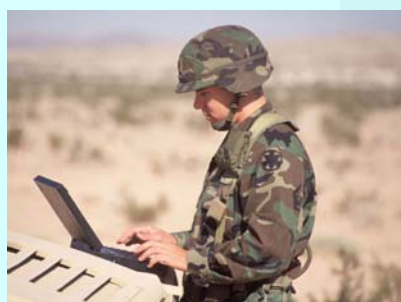
Эрүүл мэнд

Боловсрол

Ахуй үйлчилгээ

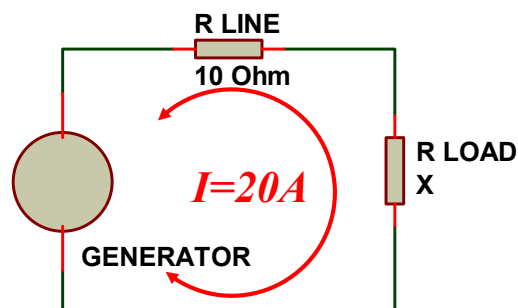

Батлан хамгаалалт

Цахилгаан эрчим хүч

БИД ЯАГААД ХУВЬСАХ ГҮЙДЭЛ АШИГЛАДАГ ВЭ?

Алдагдал бага байхын тулд гүйдэл бага байна.

Энерги гэдэг бол ЧАДАЛ $P=V \cdot I=const$, тэгвэл хүчдэл?

Цахилгаан эрчим хүч

БИД ЯАГААД ХУВЬСАХ ГҮЙДЭЛ АШИГЛАДАГ ВЭ?

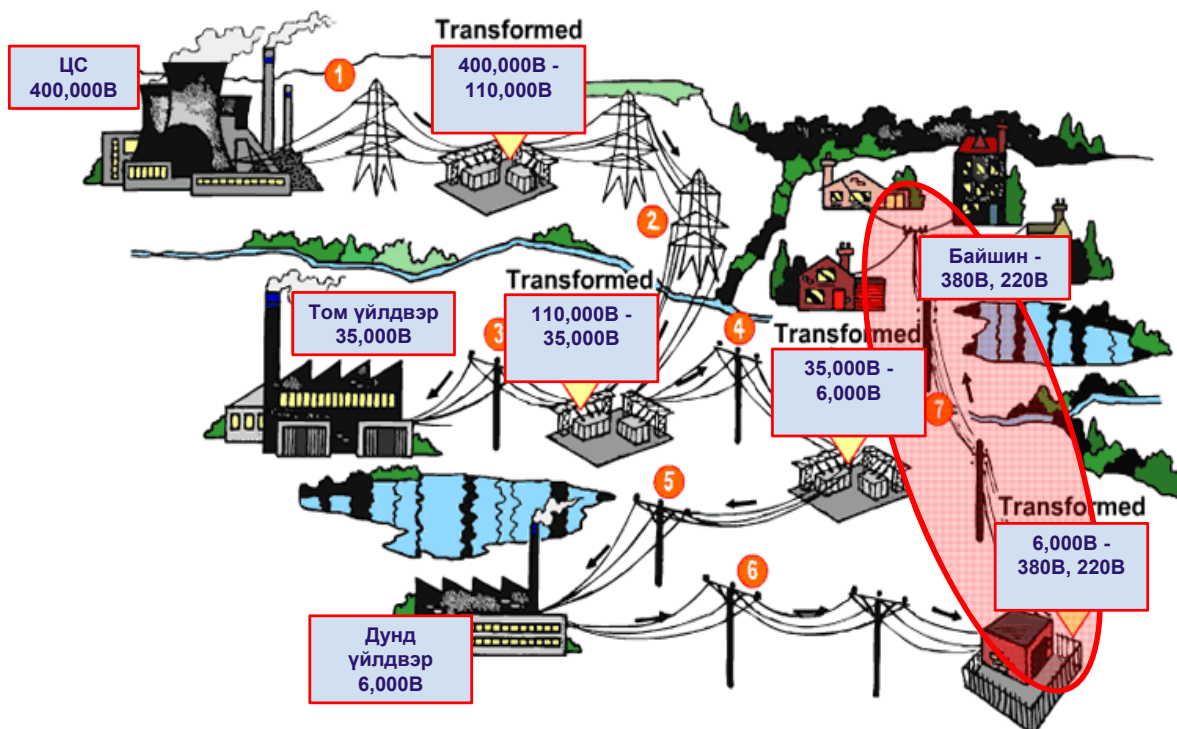

Алсад дамжуулахын тулд ӨНДӨР хүчдэл болгох,
хэрэглэхийн тулд бууруулах шаардлагатай.

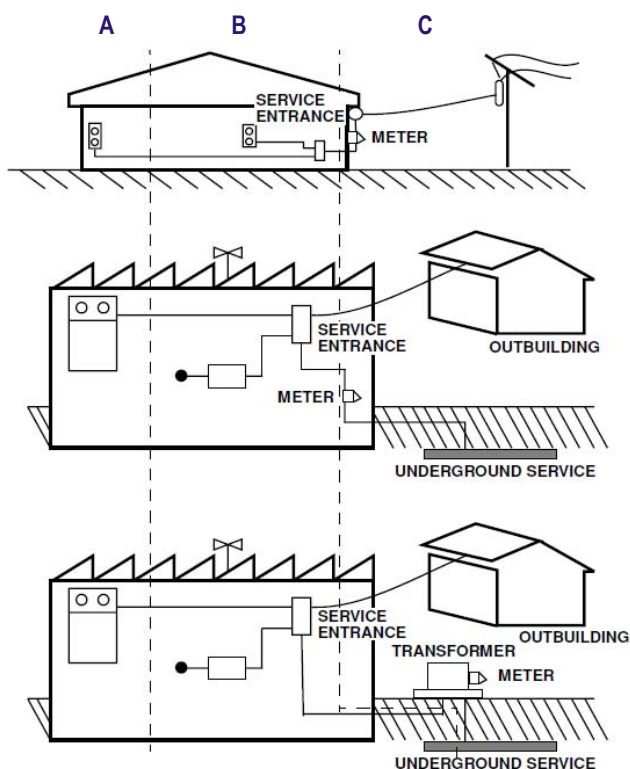

Зөвхөн хувьсах хүчдлийг трансформатороор өсгөж бууруулна.

Цахилгаан эрчим хүч

Цахилгаан эрчим хүч

D

Circuit location categories:

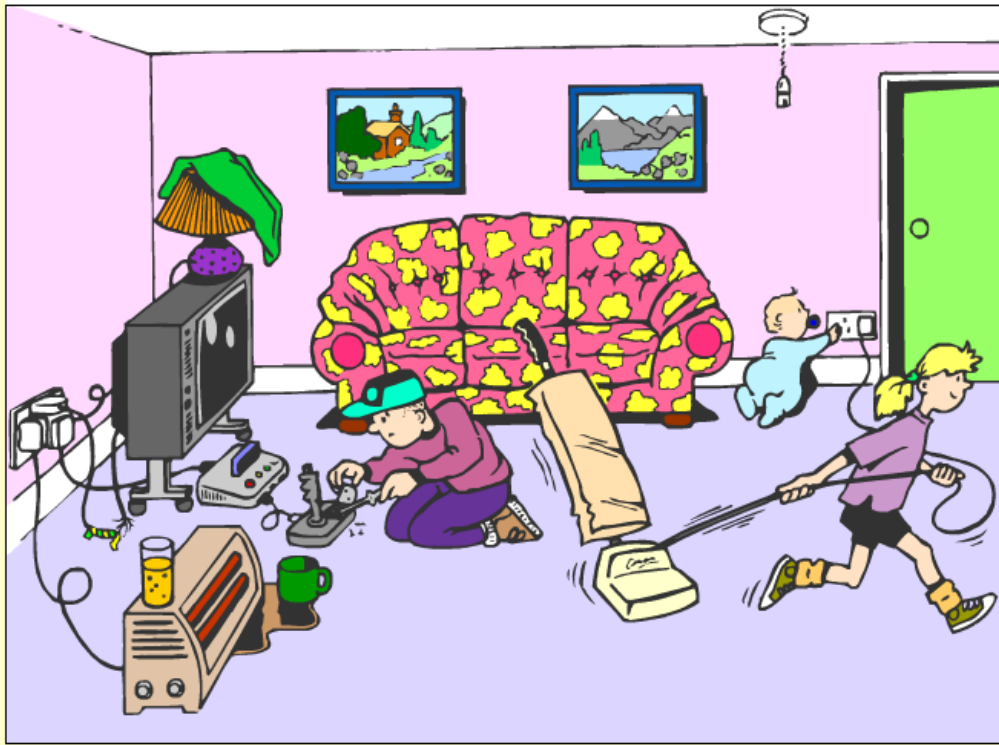
A. Өрөөн доторхи розетка, уртасгагчууд, түүнд залгаатай цахилгаан төхөөрөмжүүд, тэдгээрийн доторхи тэжээлийн үүсгүүрүүд.

B. Барилга доторх цахилгаан шитний өрөөнүүд рүү цахилгаан хуваарилах хэсгээс залгуур розетка хүртэл. Бүх далд монтажууд.

C. Эрчим хүч хуваарилах төвөөс шитний өрөөнүүд рүү хуваарилах хэсэг хүртэл

D. Өндөр хүчдлийн хэсэг.

Аюулгүй хэрэглээ

Аюулгүй хэрэглээ

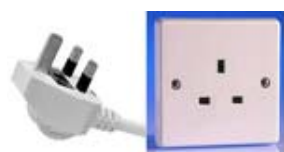
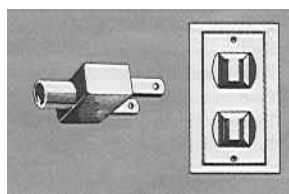

Can you find the six safety dangers hidden in this picture?

Just move your mouse over the picture to find the answers.

Стандарт

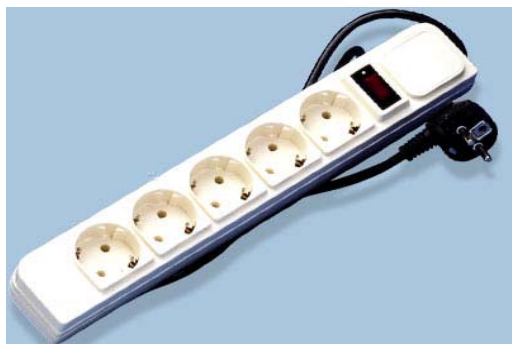
Стандарт

Стандарт

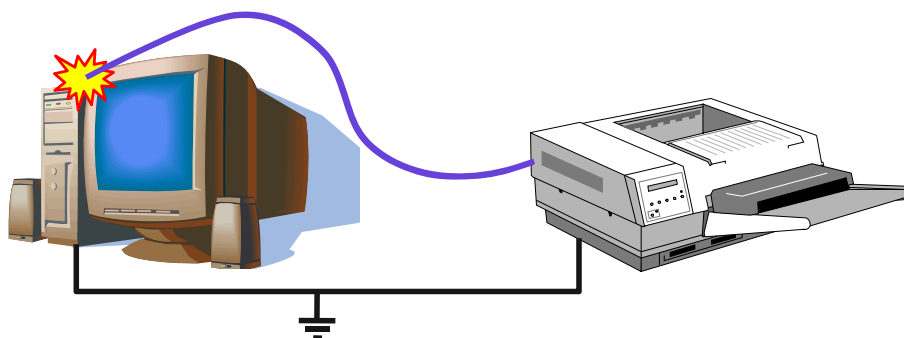
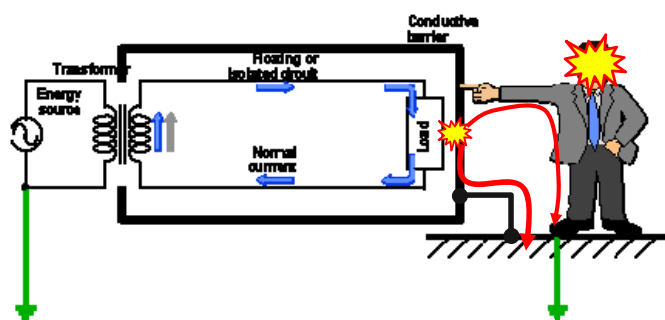

$$10A, 250V \rightarrow 10A \cdot 220V = 2200W$$

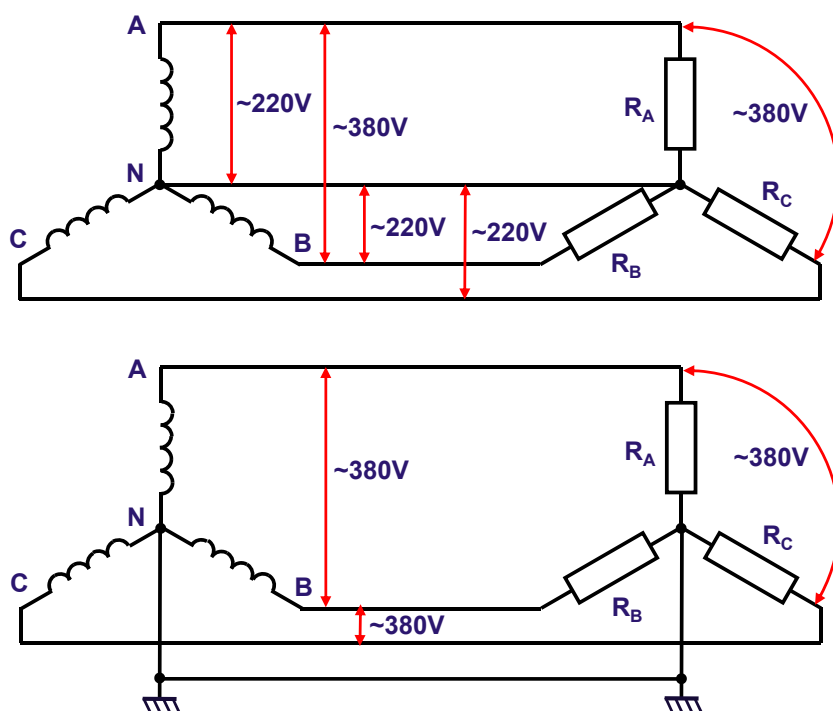

N – Neutral (Blue)
L – Live (Hot) (Brown)
E – Earth (Green)

Газардуулга гэж юу вэ?

Газардуулга гэж юу вэ?

Зохистой хэрэглээ

АВТОМАТ ТАСЛУУРУУД

Ерөнхий

Гэрэл

Өрөө 1

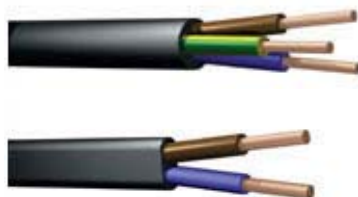
Өрөө 2

Өрөө N

Залгуурууд

Зохистой хэрэглээ

$$d = 0.7 \cdot \sqrt{I} \quad I = \frac{P}{220}$$

$$\frac{1800 \text{ Вт}}{220 \text{ В}} = 8.2 \text{ А} \quad 0.7 \cdot \sqrt{8.2} = 0.7 \cdot 2.86 = 2 \text{ мм}$$

$$4 \cdot 8.2 \text{ А} = 32.8 \text{ А} \quad 0.7 \cdot \sqrt{32.8} = 0.7 \cdot 5.7 = 4 \text{ мм}$$

Зохистой хэрэглээ

ХҮНИЙ БОЛГООМЖГҮЙ БОЛОН БУРУУ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Цахилгаан утас
хэврэг

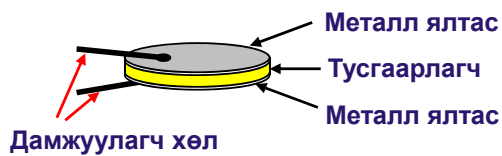

Цахилгаанд
шингэн аюултай

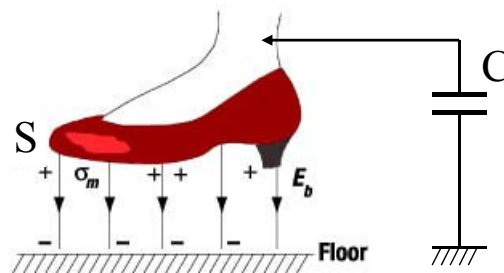
Уур уцаар бүр
дэмий

Статик цэнэг

КОНДЕНСАТОР

$$C = \frac{S \cdot \epsilon \cdot \epsilon_0}{d}$$

$$C \approx 100 \text{ pF}$$

$$\Delta Q \approx 1 \mu\text{C}$$

Нэг алхам хийхэд
үрэлтээр үүсэх цэнэг

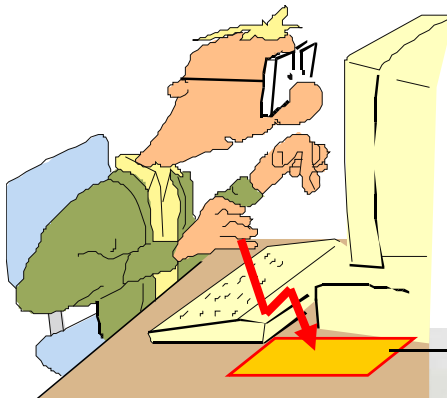
$$\Delta V = \frac{\Delta Q}{C} \approx \frac{1 \mu\text{C}}{100 \cdot 10^{-12}} = 10,000 \text{ V}$$

Статик цэнэг

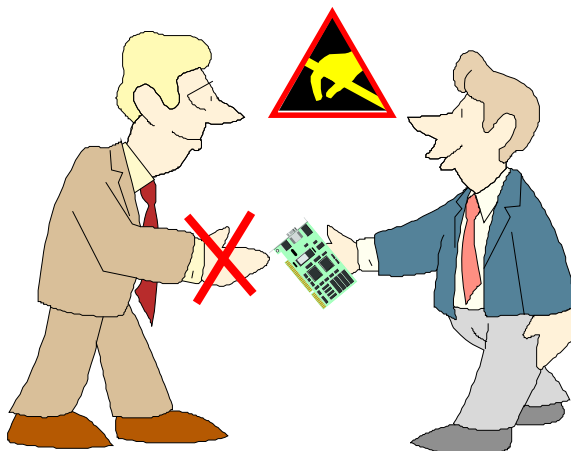

Харилцан үйлчлэл	Агаарын чийгшил	
	10-25%	65-90%
Хивсэн дээгүүр алхах	35,000V	1,500V
Хулдаасан дээгүүр алхах	12,000V	250V
Ширээн дээр ажиллах	6,000V	100V
Зөөлөвтэй сандлаас босох, суух	18,000V	800V
Хальсан уут ширээн дээрээс авах	20,000V	1,200V

Статик цэнэг

Статик цэнэг

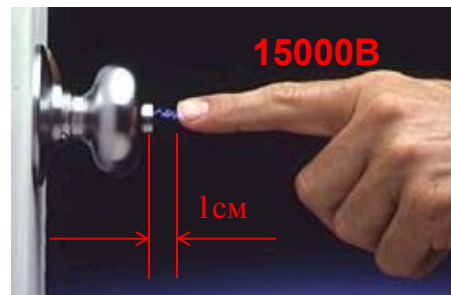
Статик цэнэг

Ch.8

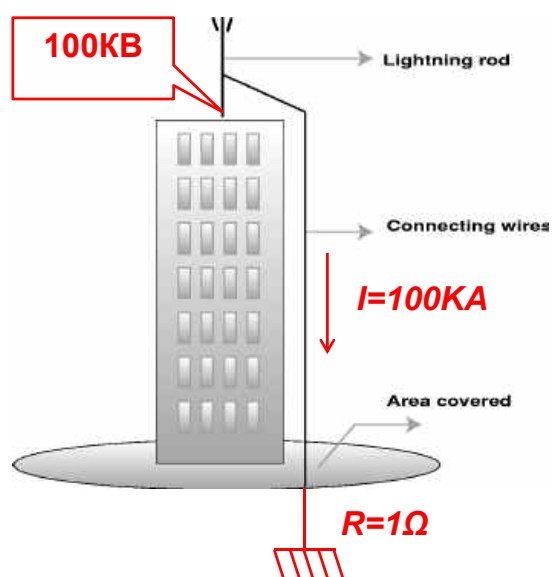
Аянга

ХЭДЭН ВОЛЬТ ?

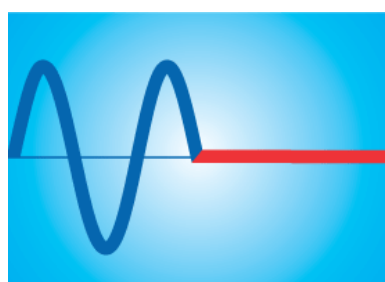

$$V = 15 \cdot 10^3 \cdot 10^3 \cdot 10^2 = 1.5 \cdot 10^9 V = 1.5GV$$

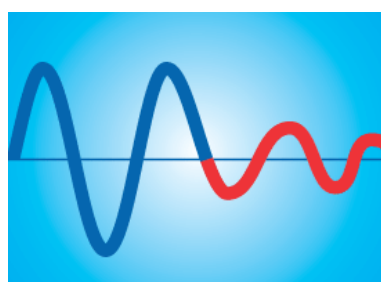
Аянга

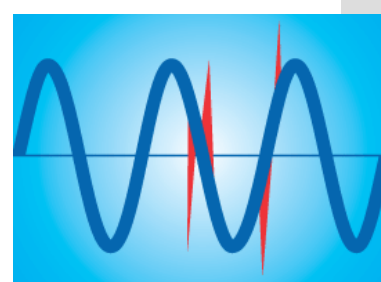
Хортой хүчин зүйлс

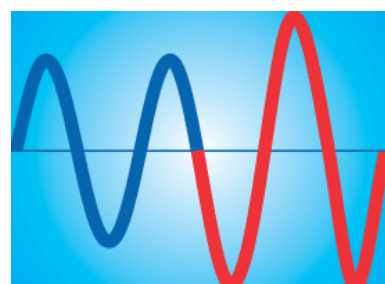
POWER CUT

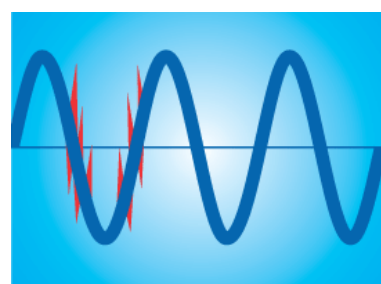
BROWN OUT

SPIKE / SURGE

OVER VOLTAGE

RFI

LIGHTNING

Хортой хүчин зүйлс

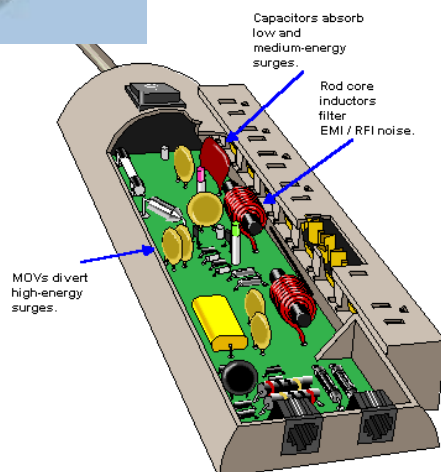
Хортой хүчин зүйл	Шинж чанар, уршиг	Хамгаалах хэрэгсэл, арга
Тог тасрах – Black-Out, Drop-Out, Power cut	Мэдээлэл алдагдах, эргэн сэргэх үед spike, surge, огцом хэт ачаалал үүснэ.	Drop-out relay – хугацааны сааталтай реле, Uninterruptable Power Supply
Хүчдэл хэт багасах – Brown Out	Гэрэл бүдгэрэнэ, тэжээл тасалдана, хөдөлгүүр хэт халж эвдэрэнэ.	Хувьсах хүчдэлийн тогтворжуулагч, UPS – үл тасалдах тэжээл үүсгүүр
Гадсан хүчдэл – Spike	μ S хугацаатай үргэлжлэх маш өндөр далайц бүхий импульс ирж, ХД элемент гэмтээнэ.	L-C шүүлтүүр
Далайц хэлбэлзэх - Surge	mS хугацаатай үргэлжлэх өндөр далайц бүхий хэлбэлзэл, ХД элемент, конденсатор гэмтээнэ	Хүчдэлийн өөрчлөлт хязгаарлах элемент – Transient voltage suppressors, diodes
Хэт их далайцтай хүчдэл	Маш удаан хугацаагаар хүчдэлийн далайц хэт ихсэж, бүх төхөөрөмж эвдэрнэ.	Богино хугацаанд хүчдэлийн өөрчлөлт хязгаарлах элемент, урт хугацаанд таслах реле
Радио давтамжийн шуугиан – Radio Frequency Interference	Мэдээллийн систем гажуудуулж, ХД элемент гэмтээнэ.	L-C шүүлтүүр
Байгалийн статик цэнэг-Аянга – Lightning	Хэт ойрхон буюу шууд тусвал бүх зүйл эвдэрэнэ. Хол буюу дам бол хүчдэй spike үүснэ.	L-C шүүлтүүр, Хүчдэлийн өөрчлөлт хязгаарлах элемент, Аянга зайлуулагч

25

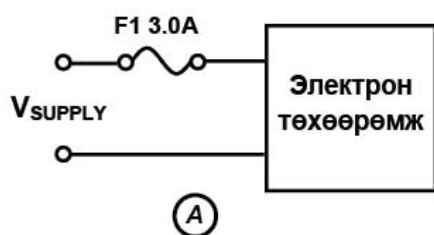
Surgeprotectors

From Computer Desktop Encyclopedia
Reproduced with permission.
© 2001 American Power Conversion Corporation

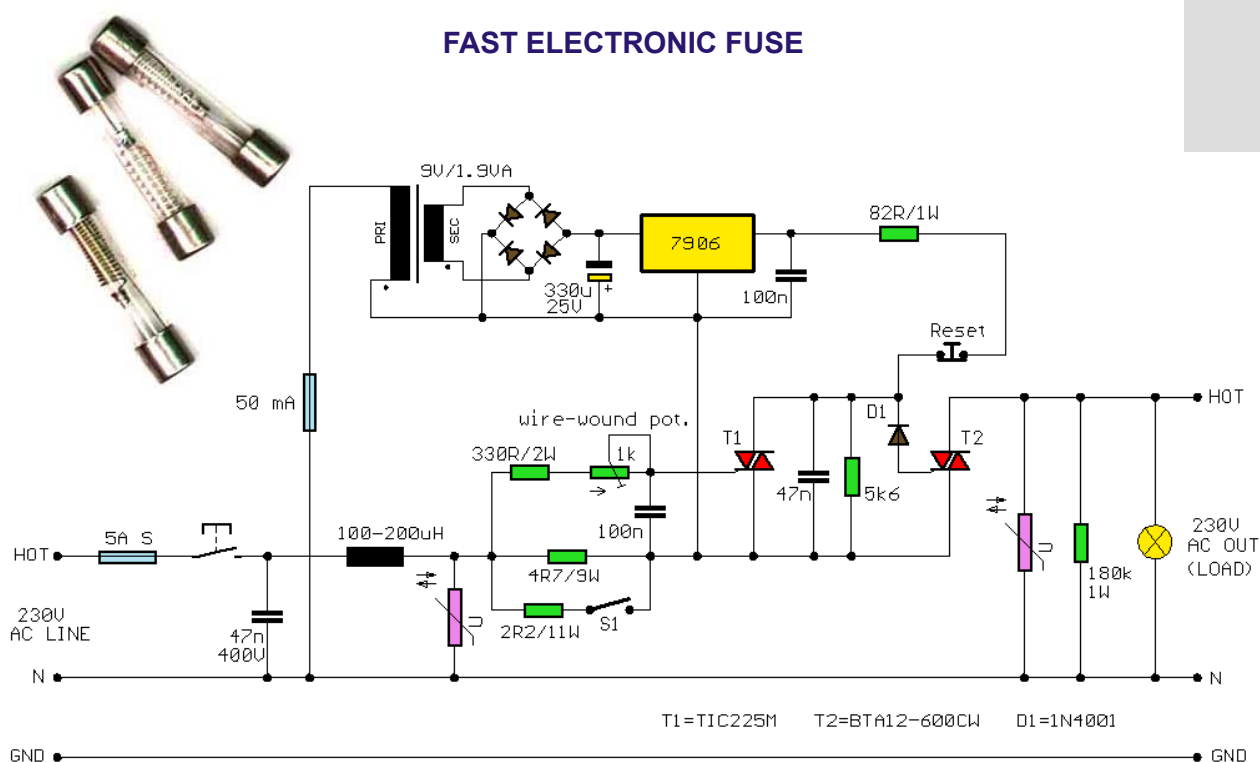
Гал хамгаалагч

**ЗӨВХӨН ТОХИРСОН ГҮЙДЛИЙН УТГАТАЙ
ГАЛ ХАМГААЛАГЧИЙГ ХЭРЭГЛЭ!**

Хамгаалагчууд

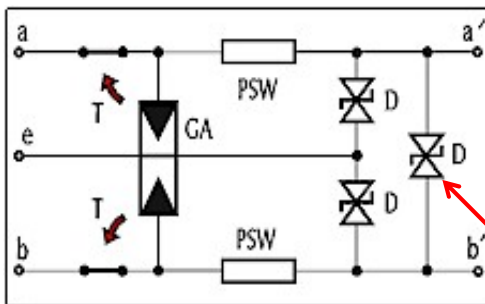
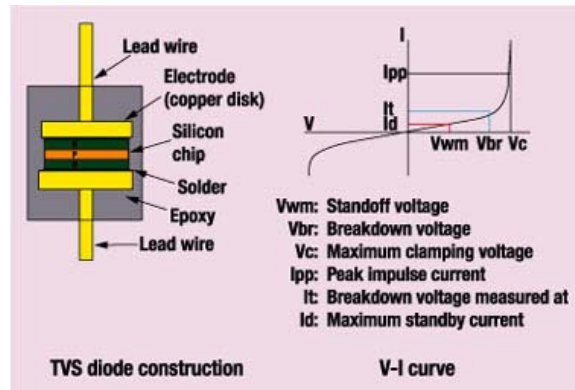
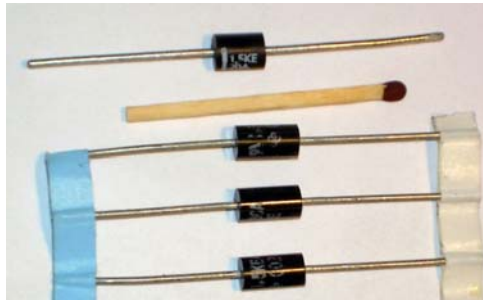
FAST ELECTRONIC FUSE

Хамгаалагчууд

TRANSIENT VOLTAGE BREAKDOWN DIODE

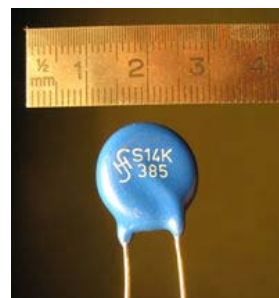
ONLY Category A

BREAK DOWN DIODES

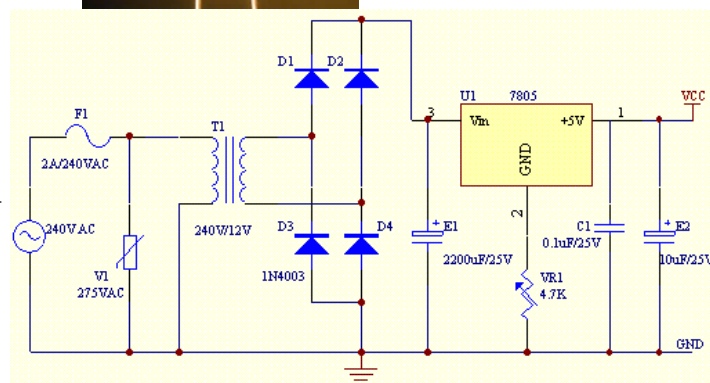
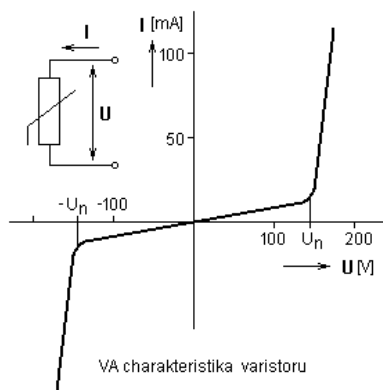
Хамгаалагчууд

TRANSIENT VOLTAGE VARISTOR

Category A, B

Хамгаалагчууд

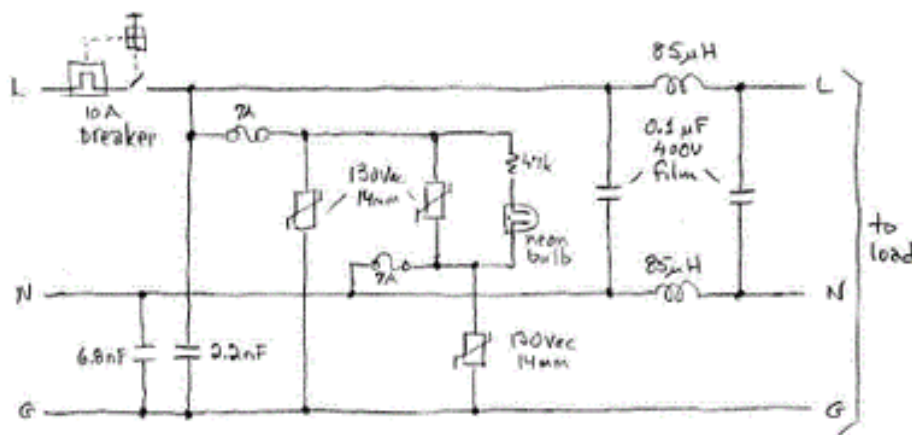
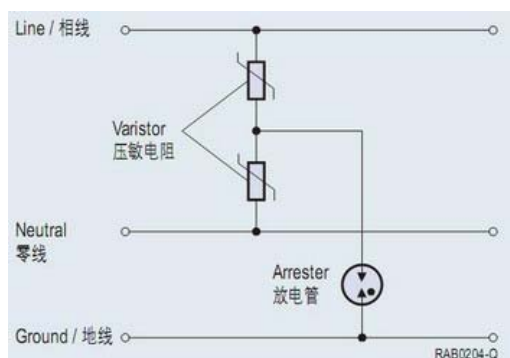

Figure 9x.14: A low-cost 2-outlet surge suppressor using MOVs.

Хамгаалагчууд

GAS FILLED SURGE ARRESTER

Category A, B

Category C

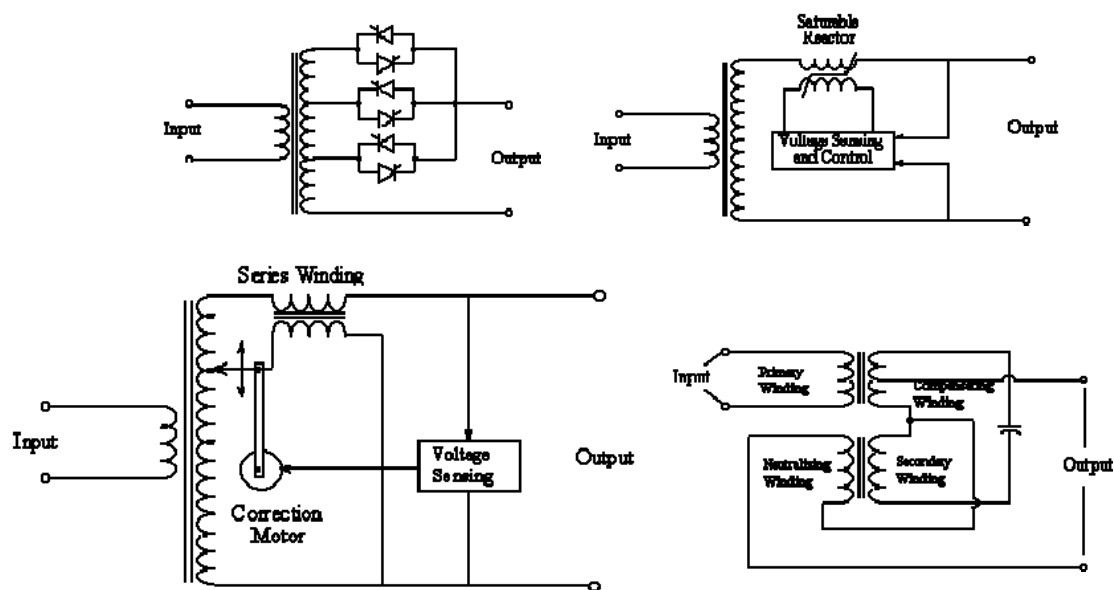

Category D

Хамгаалагчууд

TRANSFORMER BASED VOLTAGE REGULATORS

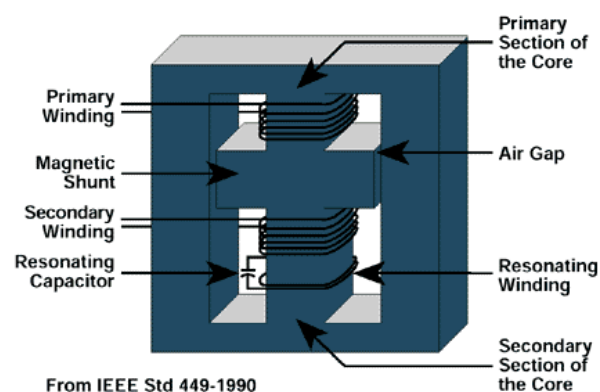

http://www.powerdesigners.com/InfoWeb/design_center/articles/AVR/avr.shtm

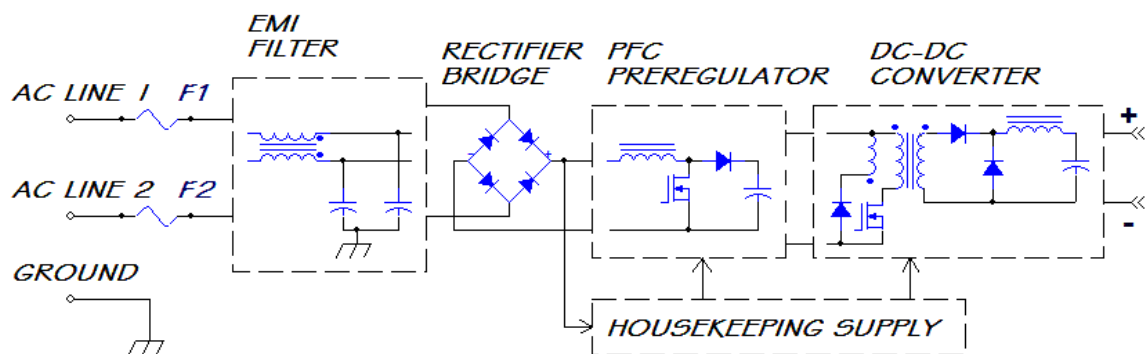
Хамгаалагчууд

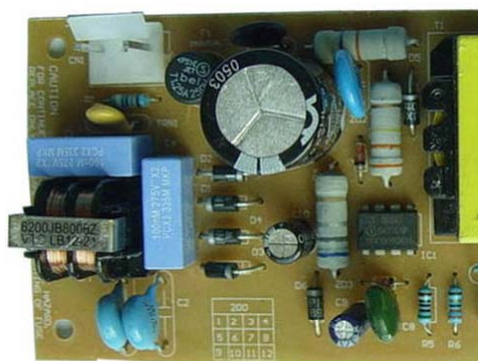
CONSTANT VOLTAGE TRANSFORMER

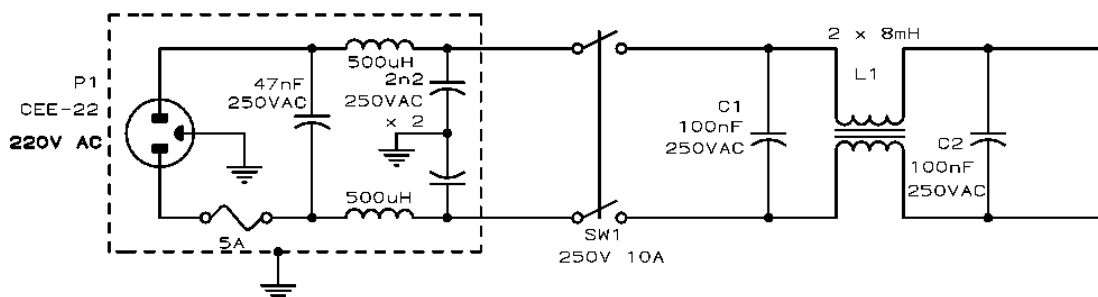
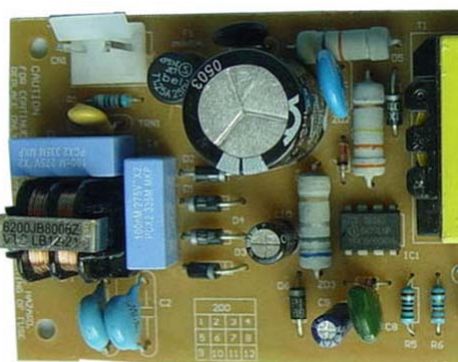
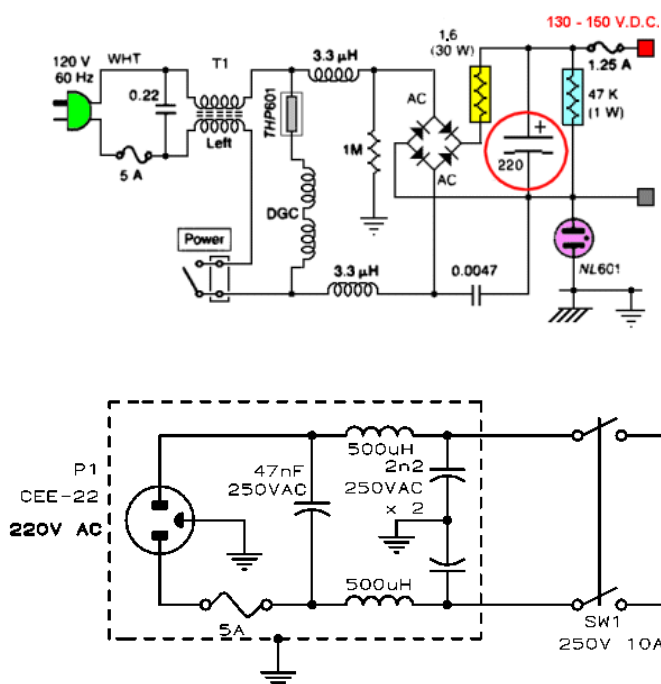
Хамгаалагчууд

www.smeps.us/

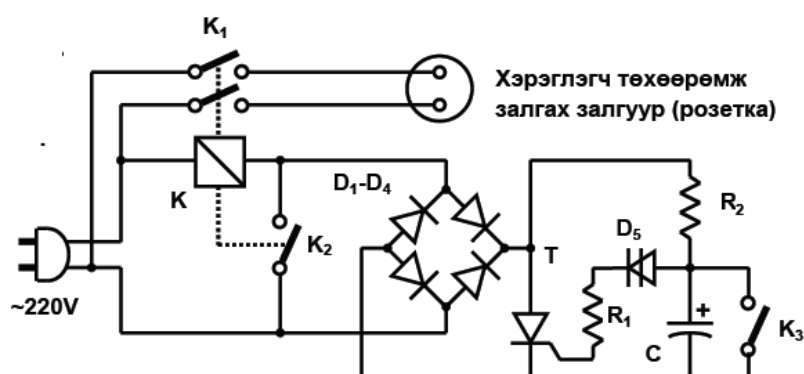
Хамгаалагчууд

Хамгаалагчууд

DROP-OUT RELAY

Анхаарал тавьсанд
Баярлалаа.